

Nota van zienswijzen

Omgevingsvergunning – Middenloop Vledder Aa Fase 2

Inleiding

Vanaf 5 juni tot 16 juli 2026 heeft de aanvraag omgevingsvergunning met de daarbij horende stukken en de ontwerpbeschikking voor de herinrichting van het beekdal van de Vledder Aa (Fase 2) ter inzage gelegen. De natuurherinrichting omvat het realiseren van een natuurlijke herinrichting van het gebied Middenloop Vledder Aa. Omdat deze natuurherinrichting niet binnen de geldende bestemmingsplannen kan worden gerealiseerd, dient op grond van artikel 2.10 lid 1 onder c en artikel 2.12 lid 1 onder a sub 3 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) een omgevingsvergunning voor afwijken van het bestemmingsplan te worden aangevraagd.

In de voornoemde periode heeft eenieder de mogelijkheid gehad om schriftelijk of mondeling een zienswijze kenbaar maken. Er zijn binnen de termijn 3 zienswijzen ingediend. Alle indieners zijn ontvankelijk.

Bovendien zijn er in een eerder stadium op een ingetrokken ontwerpbeschikking eveneens zienswijzen ingediend. Niet door alle eerdere indieners is opnieuw een zienswijze ingediend. Volledigheidshalve worden deze zienswijzen eveneens in voorliggende nota beantwoordt.

In de voorliggende nota worden de zienswijzen samengevat. De 3 zienswijzen worden apart behandeld. De zienswijzen die op de eerdere ontwerpbeschikking zijn ingediend hebben een sterke overlap met de 3 zienswijzen. Daarnaast had een groot deel van de eerdere zienswijzen op de ontwerpbeschikking betrekking op de (technische) publicatie en beschikbaarheid van stukken. Dit is niet meer aan de orde, waardoor dit punt geen beantwoording behoeft. Verder wordt verondersteld dat de eerdere zienswijzen middels voorliggende nota inhoudelijk worden behandeld. Afsluitend wordt er een conclusie gegeven waarin wordt aangegeven of er aanleiding bestaat om het plan aan te passen. De persoonsgegevens zijn ter bescherming van de privacy achterwege gelaten.

De nota van zienswijzen maakt onderdeel uit van de besluitvorming voor de vaststelling van de omgevingsvergunning.

Zienswijze 1

De kern van de zienswijze is dat de ontwerpbeschikking de waterhuishouding ingrijpend en doelbewust wijzigt, terwijl de gevolgen daarvan voor de gronden niet zijn onderzocht en de gebruiksmogelijkheden en de waarde van eigen eigendom in het besluit rechtekens niet zijn beschermd.

Vervolgens wordt de rechtmatigheid van de ontwerpbeschikking aan de orde gesteld waarbij twee formele gebreken worden verondersteld. Deze twee punten, zakelijk weergegeven, hebben betrekking op het ontbreken van de vormvrije m.e.r.-beoordeling in samenhang met het niet afgebakend hebben van de projectomvang en het ontbreken van een verklaring van geen bedenkingen.

Onderstaand wordt de zienswijze puntsgewijs beantwoordt.

Formele gebreken

Aanmeldnotitie

Als eerste wordt gesteld dat de meldnotitie niet ter inzage is gelegd.

Reactie college

Het college wijst erop dat de meldnotitie ongeveer halverwege de zienswijze termijn ter inzage is gelegd via de voorgeschreven wijze. In het digitale Gemeentebld van Westerveld was de meldnotitie toegevoegd en daar waren de stukken ook afzonderlijk te downloaden. Dat de meldnotitie niet te zien is via het omgevingsloket/regels-op-de-kaart, is slordig maar is gedaan vanuit het oogpunt van dienstverlening en is geen verplichting. Het had ook op de weg van de indiener van de zienswijze gelegen om beide verwijzingen te controleren en niet om enkel te vertrouwen op één link. Bij twijfel had tijdig contact kunnen worden opgenomen met het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Westerveld.

Projectbegrip en landinrichtingsproject

Verder wordt gesteld dat de inhoudelijke conclusie niet zonder meer houdbaar is dat geen m.e.r. is vereist, omdat het project als geheel 204 hectare omvat. Er wordt erop gewezen dat de totale omvang van het project de grenswaarde van 125 hectare overschrijdt. Verder wordt gesteld dat het toepassen van de salamitechniek (het opknippen van een project om onder de m.e.r.-beoordelingsplicht uit te komen) niet is toegestaan.

Reactie

Het college stelt voorop dat geen gebruik is gemaakt van de 'salamitechniek' om onder de drempelwaarde van categorie D9 van het Besluit milieueffectrapportage (hierna: Besluit mer) uit te komen. Het college verwijst hierbij naar de volgende overweging die is opgenomen in de toelichting bij het vastgestelde 'Bestemmingsplan buitengebied partiële herziening, inrichting middenloop Vledder Aa, Fase 1'. Uit de toelichting bij dit plan volgt dat "De gronden van de middenloop worden of zijn aangekocht, maar de verwerving van alle noodzakelijke gronden in de gehele middenloop is een proces dat naar verwachting geruime tijd zal duren. Waterschap Reest en Wieden heeft daarom besloten de middenloop van de Vledder Aa in een gefaseerde aanpak te herstellen. Inmiddels zijn de gronden voor fase 1 verworven zodat deze fase uitgevoerd kan worden." De reden is, zoals te lezen, om de voortgang van het hele project te borgen. Zoals te zien is fase 1 ruimtelijk in 2013 geborgd. Het heeft 11 jaar geduurd tot dat fase 2 is aangevraagd. Hieruit volgt dat het dus niet de bedoeling is geweest om het project op te knippen om te ontsnappen aan de drempelwaarde van categorie D9 van het Besluit mer maar juist alleen om het gehele project (definitie als bedoeld in projectmanagement) aan te duiden.

Volledigheidshalve meldt het college dat in de toelichting bij de partiële herziening ook een vormvrije m.e.r.-beoordeling is uitgevoerd. Er werd geconcludeerd dat er geen belangrijke milieugevolgen optreden en dat het daarom niet noodzakelijk is om een milieueffectrapportage op te stellen. Ook voor de ontwerpbeschikking Middenloop Vledder Aa fase 2 is een meldnotitie opgesteld. In deze notitie is ingegaan op de eisen uit de richtlijn.

Verklaring van geen bedenkingen

Aangegeven wordt dat een verklaring van geen bedenkingen conform artikel 6.5 van het Besluit omgevingsrecht vereist is. Een uitzondering hierop is aan de orde indien de raad categorieën van gevallen heeft aangewezen waarvoor een dergelijke verklaring niet vereist is. In de zienswijze wordt aangegeven dat deze verklaring, dan wel de onderbouwing waarom deze niet aan de orde is, ontbreekt.

Reactie college

Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) heeft de gemeenteraad in 2011 een lijst vastgesteld van gevallen waarin het college voorafgaand aan de vergunningverlening geen verklaring van geen bedenkingen (vvgb) aan de raad hoeft te vragen. De wettelijke grondslag hiervoor ligt in artikel 6.5 lid 3 van het Besluit omgevingsrecht (Bor). Hierbij wordt onder andere aangegeven dat dit niet nodig is indien er al reeds beleid is geformuleerd en vastgesteld door de raad. Dit kan bijvoorbeeld een structuurplan, bestemmingsplan of visie zijn.

Thans is fase 2 van de gehele herinrichting van het beekdal van de Vledder Aa aan de orde. Voor fase 1 is het "Bestemmingsplan buitengebied partiële herziening inrichting middenloop Vledder Aa, Fase 1" opgesteld. In principe is fase 2 een voortzetting van de ontwikkeling, en kan door de fasering gesteld worden dat fase 2 ook bij de realisatie van fase 1 al werd voorzien. Echter zien wij ook dat het niet geheel zeker is dat het bestemmingsplan kwalificeert als vastgesteld beleid dat een kader vormt voor fase 2. Gelet hierop, is het aannemelijk dat er een vvgb van de raad benodigd zou zijn geweest. Volledigheidshalve wordt daarom alsnog een vvgb aan de raad gevraagd. Voorts wordt opgemerkt dat belanghebbenden hierdoor niet onevenredig zijn benadeeld. Dit omdat dit geen inhoudelijke consequenties heeft.

Aanvraag waarop wordt beslist bestaat niet meer in de vorm waarin zij is ingediend

Gesteld wordt dat de aanvraag waarop wordt beslist niet meer bestaat in de vorm waarin zij is ingediend en dat het college alleen op een gewijzigde aanvraag mag beslissen zonder een nieuwe aanvraag en zonder een nieuw ontwerp ter inzage te leggen, mits de wijziging van ondergeschikte aard is. Verder wordt gesteld dat de volgende bijlagen ontbreken: het gaat om de maatregelenkaart, de inrichtingstekening, de principeprofielen, de detailtekeningen, het mitigatieplan externe effecten en het EBO-document: waar de maatregelen komen, hoe zij worden uitgevoerd, hoe de externe effecten worden gemitigeerd en hoe eigendom, beheer en onderhoud worden geborgd.

Reactie college

Voor zover hier relevant is de aanvraag niet gewijzigd. De aanvraag betreft nog steeds hetzelfde project als bedoeld in de aanvraag van 21 december 2023: "Het Middenloop Vledder Aa (fase 2) project ziet toe op het realiseren van de natuurlijke herinrichting van het gebied Middenloop Vledder Aa en ziet toe op het behoud en herstel van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het gebied". Het project is in de loop der jaren inhoudelijk nader uitgewerkt naar aanleiding van verschillende participatiemomenten en gebiedssessies. Dit heeft geleid tot de ontwikkeling van meerdere schetsontwerpen waarin varianten voor de inrichting en inpassing zijn verkend. Vervolgens zijn deze varianten in samenspraak met bevoegde gezagen, terreinbeheerders en inhoudelijke deskundigen integraal afgewogen op onder meer ecologische meerwaarde, hydrologische werking en ruimtelijke kwaliteit. Deze afweging heeft geresulteerd in een indicatief definitief ontwerp dat als robuuste basis dient voor besluitvorming. Het ontwerp is daarna verder technisch uitgewerkt en vastgelegd in bestektekeningen. De bedoeling van de omgevingsvergunningaanvraag is echter nog steeds het herinrichten. Dat is niet veranderd.

De gewijzigde documenten zijn met het college gedeeld omdat het niet meer mogelijk is gebleken om een Wabo-aanvraag uit 2023 aan te vullen. Wel ziet het college aanleiding om in de definitieve omgevingsvergunning te verduidelijken dat de aanvraag op verscheidende momenten is aangevuld.

Aan de meest recente ter inzage gelegde ontwerpbesluit zijn de documenten toegevoegd waarvan wordt gesteld die zijn vervallen. Het gaat om de volgende documenten: 'NB9a-Mitigatieplan externe effecten Vledder Aa', de 'bestektekeningen' - waarin de detailtekeningen, de principeprofielen en de inrichtingskaart is ook opgenomen op de bestektekening. In het document 'inrichtingsplan' is ook de

maatregelenkaart opgenomen. Ten slotte is het document 'Eigendom, Beheer & Onderhoud' als bijlage bij de vergunning opgenomen. Het college kan de stelling dat de genoemde documenten zijn komen te vervallen niet volgen.

Stukken die deel uitmaken van het besluit maar niet ter inzage liggen

Gesteld wordt dat stukken die deel uitmaken van het besluit niet ter inzage hebben gelegen. Dit betreft specifiek de “Def ambitietypenkaart Vledder Aa vastgesteld door provincie” en “B7D-GR-1”. Verder wordt gesteld dat er drie stukken ontbreken die in eerste instantie wel bij de rectificatie van 6 oktober 2025 hoorden.

Reactie college

Het college verwijst naar de officiële publicatie waar onder andere deze twee bijlagen te downloaden waren.

De stukken zijn formeel raadpleegbaar, maar feitelijk niet kenbaar

Kort samengevat wordt gesteld dat het college enkel de mededeling heeft gedaan dat de stukken via het Omgevingsloket raadpleegbaar zijn en dat daar één enkel bestand aan werd getroffen van 1928 pagina's groot.

Reactie college

Het college wijst erop dat in de bekendmaking dat de ontwerpbeschikking ter inzage ligt, ook wordt verwezen naar de website “officiëlebekendmakingen.nl”. Via die link konden alle bijlagen apart gedownload worden. Daar lagen ook de stukken ter inzage waarvan aangegeven wordt dat die niet ter inzage hebben gelegen. Verder wordt aangegeven dat er nieuwe documenten zijn toegevoegd waarover indiener nog geen zienswijze heeft kunnen geven. Het college volstaat met de mededeling dat de net afgeronde ter inzagelegging juist tot doel heeft gehad om ook daarover zienswijze naar voren te brengen. Het is geen vereiste dat men daar in een eerder stadium al zienswijze over naar voren heeft kunnen brengen.

Hydrologie en de gevolgen voor omliggende landbouwgronden

Schade aan gronden is nooit onderzocht

De ruimtelijke onderbouwing stelt dat de vernatting doelbewust is en dat zij op aangrenzende percelen kan leiden tot hogere grondwaterstanden en verminderde ontwatering voor de landbouw. Door indiener wordt gesteld dat echter nooit berekend is óf, en zo ja in welke mate, dat effect optreedt.

Reactie

Met het grondwatermodel is in een gebied van 262,5 km² het effect van de maatregelen op de grondwaterstand berekend (zie paragraaf 3.2.2 van het (geo)hydrologisch modelonderzoek van Witteveen + Bos). In uw zienswijze specificeert u niet op welke percelen u zienswijze betrekking heeft. Gezien de grootte van het modelgebied nemen wij aan dat betreffende percelen binnen het modelgebied gelegen zijn en de geohydrologische effecten daar berekend zijn. De resultaten van de berekeningen zijn opgenomen in de figuren in bijlage V, VI en VIII van het (geo)hydrologisch modelonderzoek van Witteveen + Bos.

In het "Memo mitigatie externe effecten" zijn uitsluitend mitigerende maatregelen beschreven voor percelen, waar sprake is van significante effecten.

Eigen onderzoek is niet afgerond

Het (geo)hydrologisch modelonderzoek beveelt uitdrukkelijk aan: "De theoretische knelpunten nader op locatie onderzoeken en verder uit te werken in het mitigatieplan." Dat aanvullende onderzoek is niet uitgevoerd; de knelpunten zijn "theoretisch" gebleven en de uitwerking is verplaatst naar een mitigatieplan buiten deze procedure. Een besluit dat op een als onvoltooid gepresenteerd onderzoek berust, is niet zorgvuldig voorbereid (artikel 3:2 Awb). Het onderzoek dient te worden afgerond vóór — niet na — de besluitvorming.

Reactie

Een nadere uitwerking heeft plaatsgevonden in het "Memo mitigatie externe effecten" dat onderdeel is van de ontwerpbeschikking en ook onderdeel zal zijn van de definitieve omgevingsvergunning. Bovenstaande constatering is hiermee niet correct.

Model voor bepalende grootheid is onvoldoende betrouwbaar

Gesteld wordt dat de onderbouwing voor de bepalende grootheid — de grond- en oppervlaktewaterstanden — onvoldoende is geborgd. Het modelonderzoek erkent dat de kalibratie op de waterstanden zwak is: op meetlocatie "1715 middenloop Vledder Aa" bedraagt de Nash-Sutcliffe-waarde 0,17, terwijl de eigen classificatie een waarde onder 0,5 als "onvoldoende" aanmerkt; op meerdere andere waterstandsmmeetpunten is de waarde negatief. Het rapport hecht vervolgens "de meeste waarde" aan het ene meetpunt waar de afvoer goed uitkomt, en merkt op dat de absolute berekende grondwaterstanden "met enige onzekerheid" moeten worden beschouwd.

Reactie

De Nash-Sutcliffe efficiency heeft betrekking op de ijking van het oppervlaktewatermodel en zegt dus niets over de absolute grondwaterstanden die zijn berekend met het grondwatermodel. In paragraaf 4.7 van het (geo)hydrologisch modelonderzoek van Witteveen + Bos wordt duidelijk aangegeven dat de prestatie-indicatoren als de Nash-Sutcliffe efficiency niet alles zeggen over de prestaties van het model, maar helpen wel bij het onderling vergelijken en afwegen van kalibratieberekeningen. Het is algemeen bekend dat grondwatermodellen minder goed zijn in het berekenen van absolute grondwaterstanden. Grondwatermodellen zijn echter wel goed in het berekenen van de effecten van ingrepen in de waterhuishouding (superpositieberekeningen). Om te bepalen of sprake is van effecten op uw percelen zijn superpositieberekeningen toegepast.

Berekende schade wordt met een dubbele drempel weggeschreven

Door de indiener wordt aangegeven dat waar de effecten wél zijn berekend, deze aanzienlijk zijn. Vervolgens worden die effecten met een zelf ontworpen, cumulatieve drempel weggeschreven. Het mitigatiekader bepaalt dat sprake is van een knelpunt "wanneer de gemiddelde doelrealisatie voor een perceel met meer dan 0,5 %-punt afneemt", maar dat mitigatie pas plaatsvindt bij significante effecten, waarvoor een norm wordt gehanteerd van "5 cm verandering van de (grond)waterstand".

Reactie

Zoals in het "memo mitigatie externe effecten" is beschreven, is in het kader van Noaberschap aangeboden om de lage delen van het betreffende perceel op te hogen met grond die vrijkomt uit het plangebied. Hiermee zou de geringe verlaging van de doelrealisatie (ruimschoots) kunnen worden gecompenseerd. Voor alle overige landbouwpercelen binnen het modelgebied die niet in het "Memo mitigatie externe effecten" worden behandeld, geldt dat zowel de verhoging van de grondwaterstand kleiner is dan 5 cm en tevens de verlaging van de doelrealisatie kleiner dan 0,5%.

De peilverhoging die de schade veroorzaakt, is in geen enkel besluit afgewogen

Aangegeven wordt dat de maatregel die de vernatting feitelijk teweegbrengt, de peilverhoging is. Vervolgens wordt door indiener aangegeven dat de peilwijziging wordt bereikt zonder dat het besluit van een peilwijziging is afgewogen. Gesteld wordt dat de ruimtelijke aanvaardbaarheid van het project — waaronder de gevolgen voor het bestaande agrarische gebruik van de omliggende gronden — in dit besluit moet worden beoordeeld.

Reactie

Het college geeft aan dat het de bevoegdheid van het Waterschap is om een peilbesluit vast te stellen. In de ruimtelijke onderbouwing is bij de beschouwing van hydrologische effecten ook sterk rekening gehouden met het peil. Daarbij is ook aangegeven dat het peil uiteindelijk afhankelijk is van de droogte of natheid van een periode. Als het (extreem) droog is, dan is het peil daardoor lager. Als er (extreme) regenval is, dan is het peil daardoor hoger. Dit past ook bij de bedoeling van het project: borgen dat water langer wordt vastgehouden in tijde van droogte, maar ook sneller af te voeren in het kader van (extreme) regenval.

De waarborgen zijn geen waarborgen

De ontwerpbeschikking bevat geen enkel voorschrift dat de grond- of oppervlaktewaterstanden op omliggende of benedenstroomse landbouwgronden beschermt. De monitoring waarnaar wordt verwezen, is naar de eigen omschrijving van het waterschap "een zogenaamd passief monitoringsysteem waarmee achteraf kan worden vastgesteld of er sprake is van invloed", dat zich "niet leent voor actieve monitoring waarbij op basis van de actuele meetgegevens kan worden gestuurd". Bij grotendeels onomkeerbare ingrepen — het dempen van watergangen, het verwijderen van stuwen en van een waterkering, en grootschalig grondverzet — is een systeem dat effecten pas achteraf signaleert geen waarborg maar een constatering. Derhalve wordt verzocht in het besluit hiertoe voorschriften op te nemen.

Reactie

In eerste instantie wordt met het modelinstrumentarium berekend op welke percelen er sprake is van significante nadelige effecten. De monitoring is o.a. bedoeld inzicht te krijgen in de eventuele effecten van de herinrichtingsmaatregelen buiten het beekdal. Een concrete drempelwaarde kan niet worden gehanteerd omdat de grondwaterstand vooral wordt bepaald door neerslag en verdamping. De natuurlijke fluctuatie van de grondwaterstand als gevolg van variaties in neerslag en verdamping bedraagt in dit gebied ca. 1,5m. Extreme (grond)waterstanden zullen altijd samenhangen met extreme neerslag of langdurige droogte. Structurele veranderingen in de grondwaterstand kunnen alleen achteraf worden vastgesteld met behulp van een tijdreeksanalyse waarbij de grondwaterstanden voor en na de herinrichting worden gebruikt.

Uitspraak Nieuwe Drostendiep

In de uitspraak van 29 april 2026 (ECLI:NL:RVS:2026:2438) ging het om een beekherstel- en natuurontwikkelingsproject waarbij een melkveehouder met aangrenzende agrarische gronden vernatting vreesde. Op basis hiervan werd een materiële onderzoeks- en motiveringsplicht gegeven: de gevolgen voor nabijgelegen agrarische gronden moeten inzichtelijk worden gemaakt door het besluit dat die gevolgen mogelijk maakt, en die last mag niet naar een ander besluit worden verplaatst. Gesteld wordt dat deze plicht in voorliggende situatie eveneens aan de orde is.

Reactie

De gevolgen voor omliggende landbouwgronden zijn inzichtelijk gemaakt, zie voorgaande reacties. Daar waar significante effecten worden berekend zijn mitigerende maatregelen uitgewerkt.

Cumulatie met de Wapserveense Aa

De Vledder Aa mondt uit in de Wapserveense Aa. Blijkens de ruimtelijke onderbouwing reikt het projectgebied tot aan de Wapserveense Aa en vormen beide beken samen deelgebied "5D: Esdorpenlandschap Vledder- en Wapserveense Aa"; de peilenkaart van het waterschap rekent ze tot één stroomgebied. Voor de Wapserveense Aa loopt een afzonderlijk herinrichtingsproject van hetzelfde waterschap. Aangegeven wordt dat waterschap heeft bevestigd dat de Vledder Aa als invoer in de hydrologische modellen van de Wapserveense Aa is meegenomen — maar als een vaste hoeveelheid, als startpunt van het rekenmodel. Dit project wijzigt juist die aanvoer (demping, stuwen, slenken, vernatting, vertraagde afvoer). De onderbouwing van het ene project rust dus op een aanname die door het andere project wordt tegengesproken. Gesteld wordt dat een onderbouwing van de cumulatieve effecten ontbreekt.

Reactie

Op grond van de grote afstand tussen beide gebieden en de zeer beperkte effecten op de grondwaterstand die buiten het projectgebied worden berekend (beperkte uitstraling) lijkt significante cumulatie via het grondwater te kunnen worden uitgesloten.

Cumulatie via het oppervlaktewater is ook niet te verwachten. Benedenstrooms van het projectgebied worden de beekpeilen niet aangepast. Hierdoor zijn er in de reguliere situatie geen effecten op de betreffende landbouwgronden te verwachten. De maximale afvoer uit het projectgebied wordt niet groter dan in de huidige situatie. Hierdoor worden ook in (extreem) natte situatie geen negatieve effecten verwacht. De herinrichtingsmaatregelen worden in het kader van WB21 genomen om afwenteling op benedenstrooms gebieden te voorkomen. Ten slotte worden in droge omstandigheden geen effecten verwacht omdat wateraanvoer om de beek op peil te houden ook na uitvoering van de

inrichtingsmaatregelen mogelijk blijft. Overigens zou cumulatie van effecten via het oppervlaktewater met name worden verwacht na de samenstroming van de Wapserveen Aa en de Vledder Aa.

Noodzaak, proportionaliteit en alternatieven

Aangegeven wordt dat het project het construeren van een nieuw landschap inhoudt, waardoor er verzwaarde eisen aan de motivering van noodzaak, proportionaliteit en subsidiariteit moeten worden gesteld (artikel 3:4 Awb), hetgeen nog eens wordt versterkt omdat volgens indiener de natuurdoelen niet vaststaan. Verder wordt gesteld dat een alternatievenafweging van minder ingrijpende varianten ontbreekt, waarbij u tevens erop wijst dat het besluit op gespannen voet staat met het op 21 juli 2026 vastgestelde Programma TLGD Drenthe en de Prestatieovereenkomst Prolander-provincie 2025. Ten slotte geeft indiener aan dat er ten onrechte niet is getoetst aan het Plan-MER uit 2011.

Reactie college

De door indiener aangehaalde formulering “geen reconstructie ... een eigentijds landschap dat voortborduurt op een rijke historie” is inderdaad aan de projectbeschrijving ontleend. De noodzaak van het project is verankerd in het ten tijde van de aanvraag geldende beleid: de opdracht van de provincie aan Prolander om binnen dit beekdal 204 hectare in te richten voor natuur in het kader van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), het Natuurpact, de Kaderrichtlijn Water en Waterberging 21e eeuw, en de aanduiding van het gebied als (multifunctionele) NNN-verbinding in de Omgevingsvisie en -verordening Drenthe. Het project past binnen het rijks-, provinciaal, gemeentelijk en waterschapsbeleid zoals uiteengezet in hoofdstuk 4 van de onderbouwing. In zoverre is de noodzaak voldoende gemotiveerd. Voor een besluit op grond van artikel 2.12 Wabo geldt geen zelfstandige, wettelijke alternatievenverplichting buiten de reeds uitgevoerde (vormvrije) m.e.r.-beoordeling. Ten aanzien van de natuurdoelen geldt dat het gebied als NNN met concrete natuurambitietypen is aangewezen.

Met betrekking tot het Programma TLGD merkt het college het volgende op. De aanvraag om omgevingsvergunning is ingediend vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet (1 januari 2024). Op grond van artikel 4.3, aanhef en onder a, van de Invoeringswet Omgevingswet blijft in dat geval het recht zoals dat gold onmiddellijk vóór dat tijdstip – de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Wet ruimtelijke ordening (Wro) – van toepassing tot het besluit op de aanvraag onherroepelijk is. Dit is vaste lijn van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (onder meer ECLI:NL:RVS:2024:41). Het beoordelingskader is derhalve dat van artikel 2.12, lid 1, onder a, sub 3° Wabo (een goede ruimtelijke onderbouwing), naar de stand van het recht en beleid ten tijde van de aanvraag.

Hieruit volgt dat het Programma TLGD Drenthe, dat eerst op 1 juli 2026 – en dus ná de aanvraag – is vastgesteld, geen verplicht toetsingskader vormt voor dit besluit. Aan dit programma hoeft niet te worden getoetst. Hetzelfde geldt voor overig beleid dat pas na het indienen van de aanvraag in werking is getreden. De verwijzing van indiener naar spanning met het Programma TLGD kan dan ook niet leiden tot het oordeel dat het besluit in strijd met het toepasselijke recht zou zijn.

Het initiatief is niettemin niet in strijd met de met dat programma nagestreefde doelen. De aan de grondverwerving ten grondslag liggende vrijwilligheid blijft gehandhaafd: op de nog niet aangekochte percelen in de zuidwesthoek van het projectgebied zijn geen maatregelen voorzien.

Voor zover wordt gesteld dat ten onrechte niet is getoetst aan de beoordelingscriteria van het Plan-MER uit 2011, geldt het volgende. Dat Plan-MER is destijds opgesteld ten behoeve van de vaststelling van het toenmalige bestemmingsplan "Buitengebied", op grond van de plan-m.e.r.-plicht die voor dát plan gold omdat het bestemmingsplan zelf het kaderstellende besluit was in de zin van de destijds geldende Wet milieubeheer/ Besluit m.e.r. (thans: de smb-richtlijn). Het Plan-MER heeft zijn functie vervuld op het moment van vaststelling van dat bestemmingsplan: het bracht destijds de milieugevolgen van het toen te vestigen planologische regime in beeld en heeft de gemeenteraad in staat gesteld die gevolgen bij de vaststelling van het bestemmingsplan te betrekken. De onderhavige ontwerpbeschikking is geen plan of programma in de hiervoor bedoelde zin, maar een besluit op een projectaanvraag als bedoeld in artikel 2.12, eerste lid, aanhef en onder a, onder 3°, Wabo. Voor een dergelijk projectbesluit geldt niet de plan-m.e.r.-systematiek, maar de (project-)m.e.r.-beoordeling dan wel, indien de drempelwaarden van onderdeel D van het Besluit m.e.r. niet worden overschreden, de vormvrije m.e.r.-beoordeling. Aan die verplichting is, zoals hiervoor onder Hoofdstuk IV.1 uiteengezet, voldaan: zowel bij de partiële herziening van het bestemmingsplan (fase 1) als voor de onderhavige aanvraag (fase 2) is een

(vormvrije) m.e.r.-beoordeling c.q. aanmeldnotitie opgesteld en beoordeeld aan de hand van de criteria van bijlage III bij de m.e.r.-richtlijn. Er bestaat geen rechtsregel die meebrengt dat een projectbesluit dat wordt genomen binnen de werkingssfeer van een eerder plan, nogmaals (opnieuw) moet worden getoetst aan het destijds voor dat plan opgestelde Plan-MER; het Plan-MER 2011 is uitgewerkt en vormt geen zelfstandig, herhaald toetsingskader voor latere afzonderlijke projectbesluiten die binnen dat planologische regime worden genomen. De verwijzing van indiener naar het Plan-MER uit 2011 kan dan ook niet leiden tot het oordeel dat de ontwerpbesluit op dit punt onzorgvuldig is voorbereid of ontoereikend is gemotiveerd.

De zienswijze leidt ter verduidelijking op onderdeel VII tot aanvulling van paragraaf 6.2 van de ruimtelijke onderbouwing met de volgende tekst:

“De noodzaak van de natuurherinrichting vloeit voort uit het ten tijde van de aanvraag geldende rijks-, provinciaal, gemeentelijk en waterschapsbeleid, zoals uiteengezet in hoofdstuk 4. De provincie Drenthe heeft Prolander opdracht gegeven het beekdal van de Vledder Aa in te richten als onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), ter uitvoering van het Natuurpact, de Kaderrichtlijn Water (KRW) en Waterberging 21e eeuw. Het gebied is in de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening Drenthe aangewezen als (multifunctionele) NNN-verbinding tussen het Drents-Friese Wold en de Wieden–Weerribben. Zonder herinrichting blijft de bestaande situatie in stand, waarin de gekanaliseerde beek en de diepe ontwatering leiden tot verdroging, afvoer van waardevol kwelwater en een beperkt vermogen om weersextremen (droogte en piekneerslag) op te vangen. De voorgenomen inrichting is noodzakelijk om deze knelpunten weg te nemen en de vastgelegde natuur-, water- en klimaatdoelen te realiseren. Bij de uitwerking van het ontwerp is gezocht naar een inrichting die de doelen realiseert met zo beperkt mogelijke gevolgen voor de omgeving. Het ontwerp is op onderdelen daarop toegesneden: de nieuwe slenk volgt de laagste delen van het beekdal en is zo gesitueerd dat archeologisch, aardkundig en cultuurhistorisch waardevolle gebieden worden ontzien; vijf hoofdwatergangen voor de afvoer van de aangrenzende landbouwgronden blijven behouden en worden verbreed om de afvoer te blijven garanderen; en waar het verwijderen van de bouwvoor waarden zou aantasten, wordt niet gegraven. Een variant met uitsluitend beekherstel zonder vernatting van de flanken, dan wel met behoud van de bestaande gekanaliseerde loop, is onvoldoende om de verdrogingsbestrijding, de waterberging en het herstel van de kwelafhankelijke vegetaties te realiseren en voldoet daarmee niet aan de opgave. De gekozen inrichting is dan ook noodzakelijk en staat in evenredige verhouding tot de daarmee gediende belangen. De gevolgen voor het bestaande agrarische gebruik van de omliggende gronden zijn in deze onderbouwing zelfstandig beoordeeld en worden, waar nodig, door de aan de vergunning verbonden voorschriften (monitoring en mitigatie) tot een aanvaardbaar niveau begrensd.”

Cultuurhistorie, landschap en aardkundige waarden

Aangegeven wordt dat in paragraaf 4.2.2 van de motivering wordt aangegeven dat de kernkwaliteiten (Provinciale Omgevingsverordening Drenthe 2023, artikel 3.1 Landschap, 3.2 Cultuurhistorie, 3.4 Aardkundige waarden, 3.6 Natuur) moeten worden geïdentificeerd en dat gemotiveerd moet worden hoe de ontwikkeling deze behoudt, inpast of compenseert, maar dat voor die motivering enkel naar de onderzoeken en hoofdstuk 5 wordt verwezen. Een zelfstandige toets ontbreekt, terwijl het gebied deel uitmaakt van de cultuurhistorische hoofdstructuur (deelgebied 5D, sturingsniveau “Betrekken bij”).

Reactie college

De constatering is feitelijk juist: §4.2.2 verwijst voor de motivering van de kernkwaliteiten door naar de uitgevoerde onderzoeken en naar de paragrafen 5.1 (Landschap), 5.3 (Cultuurhistorie) en 5.4 (Aardkunde). De inhoudelijke bouwstenen zijn aanwezig – het bureauonderzoek Aardkunde, Archeologie, Cultuurhistorie en Landschap (2020, Bijlage 3), de beschrijving van het esdorpenlandschap, deelgebied 5D en de ambitie “het in stand houden van de karakteristiek van het esdorpenlandschap ... met een grote tijdsdiepte”. Wat thans inderdaad ontbreekt, is de expliciete, verordeninggerichte toets: per kernkwaliteit benoemen welke waarden worden geraakt, in welke mate, en waarom de aantasting aanvaardbaar is dan wel hoe deze wordt beperkt of gecompenseerd. Nu de onderbouwing de bouwstenen bevat, kan deze toets zonder nieuw onderzoek in hoofdstuk 5 worden geëxpliciteerd. Daarbij kan worden meegewogen dat het ontwerp juist stuur op behoud: de slenk wordt om archeologisch en cultuurhistorisch waardevolle gebieden heen gelegd, het slotenpatroon blijft als cultuurhistorische laag zichtbaar en insteekwallen worden behouden.

De zienswijze leidt op onderdeel VIII tot aanvulling van hoofdstuk 5 met een zelfstandige, per artikel (3.1/3.2/3.4/3.6 POV Drenthe 2023) uitgewerkte toets. Deze luidt als volgt:

“Toetsing aan de Omgevingsverordening Drenthe 2023. Het projectgebied ligt in het esdorpenlandschap (deelgebied 5D, sturingsniveau 'Betrekken bij') en kent de kernkwaliteiten landschap (artikel 3.1), cultuurhistorie (artikel 3.2), aardkundige waarden (artikel 3.4, beschermingsniveau 'middel' en 'hoog') en natuur (artikel 3.6). Voor elk van deze kernkwaliteiten is beoordeeld welke waarden worden geraakt en op welke wijze het ontwerp deze behoudt, inpast of — waar aantasting onvermijdelijk is — beperkt of compenseert. Het ontwerp stuurt uitdrukkelijk op behoud: de slenk is zo gesitueerd dat archeologisch en cultuurhistorisch waardevolle gebieden worden ontzien, het historische slotenpatroon blijft als cultuurhistorische laag zichtbaar, en de karakteristieke insteekwallen en beekdal(rand)beplanting worden behouden en waar passend versterkt. Op plaatsen waar het verwijderen van de bouwvoor aardkundige of archeologische waarden zou kunnen aantasten, wordt niet gegraven. Geconcludeerd wordt dat de genoemde kernkwaliteiten met het ontwerp worden gerespecteerd en dat het project zich verdraagt met Titel 3.1 van de Omgevingsverordening Drenthe 2023.”

Archeologie en erfgoed

Gesteld wordt dat de borging van de archeologische waarden tekortschiet. De archeologische begeleiding is niet als bindend voorschrift opgenomen (alleen de meldingsplicht toevalsvondsten, artikel 5.10 Erfgoedwet); een formeel selectiebesluit en een goedgekeurd Programma van Eisen ontbreken; en de door RAAP aanbevolen proefsleuven voor het Koelingsveld zijn niet uitgevoerd.

Reactie college

Het RAAP-rapport 6087 adviseert voor drie zones – de middenloop van de Vledder Aa, het Vroomerveld en de zones waar de top van het dekzand door de ontgraving wordt geraakt – de graafwerkzaamheden onder archeologische begeleiding uit te voeren. Voor het Koelingsveld (hoge archeologische verwachting) wordt geadviseerd géén graafwerkzaamheden uit te voeren; kan het terrein niet worden ontzien, dan wordt eerst een proefsleuvenonderzoek aanbevolen. Voor zowel archeologische begeleiding als proefsleuvenonderzoek is een door het bevoegd gezag goedgekeurd Programma van Eisen (PvE) noodzakelijk. Het rapport geeft selectieadviezen; het is aan het bevoegd gezag deze in een (selectie)besluit over te nemen.

Het ontwerp houdt bewust rekening met archeologie: waar het verwijderen van de bouwvoor archeologische of aardkundige waarden kan aantasten, wordt niet gegraven, en de slenk is mede zo gesitueerd dat archeologisch waardevolle gebieden worden ontzien. Dat aanvullend booronderzoek is uitgevoerd, wordt door indiener zelf gewaardeerd. De gemeente onderkent evenwel dat de juridische borging kan worden versterkt: enkel de meldingsplicht toevalsvondsten (artikel 5.10 Erfgoedwet) is voor de te verwachten, goed geconserveerde beekdal- en veenarcheologie een beperkte waarborg achteraf. De RAAP-adviezen blijven vrijblijvend zolang zij niet in voorschriften en een selectiebesluit landen.

De zienswijze leidt op onderdeel IX tot aanvulling van de vergunning met een bindend voorschrift archeologische begeleiding (met Programma van Eisen), een als exclusiezone geborgd Koelingsveld met terugvaloptie proefsleuven, en een vastgesteld selectiebesluit (Voorschriften A t/m D).

Voorschrift A – Archeologische begeleiding en Programma van Eisen

A.1 De grondroerende werkzaamheden binnen de op de gewaarmerkte document (bijlage “B12 - Booronderzoek RAAP”) aangegeven zones met (zeer) hoge archeologische verwachting – de middenloop van de Vledder Aa, het Vroomerveld en de zones waar de top van het dekzand door de ontgraving wordt geraakt – worden uitgevoerd onder archeologische begeleiding conform de KNA (protocol opgraven, variant archeologische begeleiding).

A.2 De begeleiding vindt plaats op basis van een Programma van Eisen dat is goedgekeurd door het bevoegd gezag. Het PvE wordt uiterlijk acht weken vóór aanvang van de werkzaamheden ter goedkeuring overgelegd.

A.3 De werkzaamheden binnen deze zones vangen niet aan voordat het bevoegd gezag het PvE schriftelijk heeft goedgekeurd.

A.4 De archeologische werkzaamheden worden uitgevoerd door een bedrijf dat beschikt over een geldig certificaat op grond van de BRL SIKB 4000 (protocol 4003/4004).

Voorschrift B – Deskundigheid, stillegging en rapportage

B.1 Bij het aantreffen van archeologische sporen of vondsten worden de werkzaamheden ter plaatse onmiddellijk stilgelegd en wordt de archeologisch begeleider (KNA-senior) in de gelegenheid gesteld maatregelen te treffen; de werkzaamheden worden pas hervat na diens akkoord.

B.2 Binnen twee jaar na afronding van het veldwerk wordt een rapportage opgeleverd die voldoet aan de KNA en aan het bevoegd gezag ter beoordeling wordt voorgelegd; vondsten en documentatie worden gedeponeerd in het provinciaal depot.

Voorschrift C – Uitsluiting Koelingsveld (exclusiezone)

C.1 Het is verboden binnen de op de gewaarmerkte document (bijlage “B12 - Booronderzoek RAAP”) begrensde zone “Koelingsveld” bodemingrepen uit te voeren die dieper reiken dan de aanwezige bouwvoor/verstoorde bovengrond (circa 0,30 m –mv) dan wel de top van het archeologisch niveau raken.

C.2 De zone wordt vóór aanvang van de werkzaamheden fysiek gemarkeerd (uitgezet en afgezet in het terrein) en als “archeologisch aandachtsgebied – niet betreden/vergraven” in het uitvoerings- en bestektekeningenpakket opgenomen.

C.3 Wijziging van het ontwerp waardoor binnen deze zone alsnog dieper wordt gegraven, is niet toegestaan zonder voorafgaande schriftelijke instemming van het bevoegd gezag en toepassing van Voorschrift D.

Voorschrift D – Terugvaloptie Koelingsveld (proefsleuven)

D.1 Indien bodemingrepen binnen de zone “Koelingsveld” onvermijdelijk zijn, worden deze niet uitgevoerd dan nadat een proefsleuvenonderzoek (IVO-P) op basis van een goedgekeurd Programma van Eisen is verricht.

D.2 De resultaten van het proefsleuvenonderzoek worden ter beoordeling voorgelegd aan het bevoegd gezag. Bodemingrepen vinden niet plaats voordat het bevoegd gezag schriftelijk heeft ingestemd met de wijze waarop met de aangetroffen archeologische waarden wordt omgegaan.

Ecologie, Natura 2000 en soorten

Geconstateerd wordt dat de Voortoets Natura 2000 uitsluitend een stikstofdepositietoets betreft, dat de fysieke en hydrologische effecten op habitatype H3260A (beken en rivieren met waterplanten) niet zijn beoordeeld en dat het soortgericht onderzoek amfibieën, reptielen en vleermuizen behandelt, maar geen broedvogels; zorgen over roofvogels en weidevogels blijven onbeoordeeld. Voor het NNN is volgens indiener niet kenbaar welke natuurdoelen gelden.

Reactie college

De constatering dat de Voortoets (Bijlage 7) inhoudelijk een stikstofdepositiebeoordeling is, is juist: het rapport beoordeelt de gevolgen van een eenmalige depositiebijdrage van maximaal 0,02 mol N/ha/jr op het Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld en concludeert dat significante gevolgen zijn uit te sluiten, zodat geen Natura 2000-activiteit voorligt. Het project is voor het overige juist gericht op verbetering van de hydrologie ten behoeve van het naastgelegen Natura 2000-gebied (verminderen van verdroging). Voor de fysieke en hydrologische effecten op H3260A in en rond de Vledder Aa geldt dat een expliciete beoordeling in de ter inzage gelegde stukken niet is aangetroffen; nu het project het watersysteem ingrijpend wijzigt, verdient een korte aanvullende motivering (of onderbouwing waarom effecten zijn uit te sluiten) aanbeveling (artikel 3:2 Awb).

Ten aanzien van soorten is de stelling dat broedvogels "niet zijn beoordeeld" feitelijk onjuist: de Quickscan natuurwetgeving (Bijlage 5) behandelt broedvogels met en zonder jaarrond beschermd nest expliciet, inclusief kerkuil (mogelijk essentieel foerageergebied), huismus, ooievaar en algemene broedvogels, en concludeert dat jaarrond beschermde nesten in het plangebied kunnen worden

uitgesloten. Het soortgericht onderzoek (Bijlage 6) is vervolgens gericht op de soorten waarvoor de quickscan effecten niet op voorhand kon uitsluiten (amfibieën, reptielen, vleermuizen). De zorg over roofvogels en weidevogels kan worden geadresseerd met een verwijzing naar de broedvogelparagraaf van de quickscan en, waar nodig, de algemene zorgplicht en het werken buiten het broedseizoen. Voor het NNN geldt dat de natuurdoelen voortvloeien uit de aanwijzing als NNN of multifunctionele verbinding: het is deze aanwijzing zelf – niet een afzonderlijk vast te stellen doel – die bepaalt welk soort natuurdoel voor het gebied geldt. Het projectgebied is in de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening Drenthe aangewezen als (multifunctionele) NNN-verbinding tussen het Drents-Friese Wold en de Wieden–Weerribben. Anders dan bij een NNN-kerngebied ligt het accent bij een multifunctionele verbinding op de verbindende, landschapsecologische functie tussen natuurgebieden, waarbij andere functies (zoals extensief agrarisch medegebruik, recreatie en waterberging) kunnen samengaan met natuurontwikkeling. Het formele toetsingskader waaraan per deelgebied wordt getoetst, is de "Definitieve ambitietypenkaart Vledder Aa", vastgesteld door de provincie Drenthe (waarnaar indiener zelf in randnummer 28 verwijst als onderdeel van de ter inzage gelegde stukken); die kaart legt het concrete natuurbeheertype per deelgebied vast en vormt daarmee de uitwerking van de aanwijzing als NNN-verbinding. Uit de onderliggende onderzoeken volgt welke natuurdoelen dit voor Vledder Aa concreet inhoudt. Voor de beek zelf is, blijkens het bodem- en hydrochemisch onderzoek (Bijlage 12), niet het Kaderrichtlijn Water-doeltype "Moerasbeek" (R20) aangehouden maar het beter passende type "Doorstroommoeras" (R19), omdat de afvoer van de Vledder Aa in droge perioden ontoereikend is om aan het R20-regime te voldoen. Voor de vegetatie van de beekdalflanken gaat hetzelfde onderzoek uit van de ontwikkeling van nat schraalland (natuurbeheertype N10.01) en vochtig hooiland (N10.02), op basis van een fosfaatarme (P-gelimiteerde) bodem als randvoorwaarde. Het Inrichtingsplan (Bijlage 1) werkt dit verder per deelgebied uit: in de reservaatgronden (Veenhuizermaden) wordt de aanwezige botanisch waardevolle vegetatie in stand gehouden via verschrallingsbeheer, in de Vleddermade en Doldersummermade wordt kruiden- en faunairijk grasland met extensief agrarisch medegebruik nagestreefd, en langs de insteekwallen wordt struweel- en bosontwikkeling voorzien ter versterking van de landschappelijke structuur. De natuurdoelen voor het projectgebied zijn daarmee, anders dan indiener stelt, wel degelijk kenbaar en concreet: zij volgen uit de aanwijzing als NNN-verbinding, zijn nader vastgelegd in de ambitietypenkaart en zijn in de onderzoeken en het Inrichtingsplan tot op het niveau van KRW- en natuurbeheertype uitgewerkt.

De zienswijze leidt op onderdeel X tot gedeeltelijke aanvulling van de onderbouwing. Het verwijt dat de fysieke en hydrologische effecten op habitatype H3260A niet zijn beoordeeld, is terecht: hiervoor ontbreekt een expliciete beoordeling in de ter inzage gelegde stukken, zodat de onderbouwing wordt aangevuld met een korte, op H3260A toegespitste motivering. Het verwijt dat broedvogels niet zouden zijn onderzocht, is feitelijk onjuist en wordt weerlegd onder verwijzing naar de broedvogelparagraaf van de Quickscan natuurwetgeving (Bijlage 5); dit leidt niet tot aanpassing van het besluit, maar tot de hierboven opgenomen verduidelijkende motivering. Het verwijt dat voor het NNN niet kenbaar zou zijn welke natuurdoelen gelden, wordt eveneens weerlegd: deze doelen volgen uit de aanwijzing als NNN-verbinding, zijn vastgelegd in de ambitietypenkaart en zijn in het bodem- en hydrochemisch onderzoek (Bijlage 12) en het Inrichtingsplan (Bijlage 1) tot op het niveau van KRW- en natuurbeheertype uitgewerkt; ook dit onderdeel leidt niet tot aanpassing van het besluit, maar tot de hierboven opgenomen verduidelijkende motivering.

De zienswijze leidt op onderdeel X tot aanvulling van paragraaf 5.6 van de ruimtelijke onderbouwing. Deze wordt met de volgende, op H3260A toegespitste motivering aangevuld: "Het Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld is mede aangewezen voor habitatype H3260 (Submontane en laaglandrivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitantis en het Callitricho-Batrachion, subtype A: beken en rivieren met waterplanten). Dit habitatype komt in het aanwijzingsgebied zelf voor in de aldaar aanwezige beeklopen en is niet afhankelijk van de Vledder Aa als waterloop; de Vledder Aa maakt geen deel uit van het Natura 2000-gebied en ligt daarbuiten. Aan de orde is derhalve niet een directe fysieke aantasting van H3260A, maar de vraag of de herinrichting van de Vledder Aa via externe werking (artikel 2.7, tweede lid, Wet natuurbescherming) gevolgen kan hebben voor de kwaliteit van dit habitatype in het Natura 2000-gebied, met name via de grondwaterstand en de kwelstroom waarvan de beekbegeleidende vegetaties (mede) afhankelijk zijn. Het project is juist gericht op het herstellen van de natuurlijke hydrologie van het beekdal: door het verondiepen en verbreden van de waterloop tot een

slenk/doorstroommoeras wordt water langer in het gebied vastgehouden, neemt de gemiddeld hoogste grondwaterstand toe en wordt de afvoer van kwelwater naar de diepere ontwatering beperkt in plaats van vergroot. Uit het geohydrologisch modelonderzoek (Bijlage 8) volgt dat de berekende toename van de grondwaterstand (GHG/GVG) en van de kwelintensiteit zich concentreert in en rond het (fase 2-)projectgebied zelf en met de afstand daarvan afneemt (zie de effectkaarten in paragraaf 7.1 en bijlage VI). Bij alle uitgevoerde toetsingen van het voorkeurscenario is bovendien gecontroleerd of de stuwen op de flanken van het beekdal – die de overgangszone vormen naar de hoger gelegen omgeving – als gevolg van de herinrichting verdronken raakten; dit bleek in geen van de toetsingen het geval, wat bevestigt dat de ingreep geen opstuwende of anderszins nadelige werking heeft die zich uitstrekt tot buiten het beekdal. Gelet op deze vernattende, niet-verdrogende werking van het project, het gegeven dat de berekende effecten zich beperken tot het beekdal en de onmiddellijke omgeving daarvan, en de afstand tussen het projectgebied en het Natura 2000-gebied, zijn negatieve gevolgen voor de kwaliteit van H3260A redelijkerwijs uit te sluiten; van aantasting van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied op dit punt is dan ook geen sprake, zodat een passende beoordeling (artikel 2.8 Wet natuurbescherming) niet is vereist."

Bodem- en waterkwaliteit (PFAS) en KRW

Aangegeven wordt dat er verhoogde PFAS-gehalten zijn aangetroffen (niet toepasbaar in oppervlaktewater), dat er verdachte gedempte watergangen zijn waar vóór grondverzet nader onderzoek nodig is, en dat het benodigde onderzoek deels nog niet is uitgevoerd. Bij grootschalig graven, dempen en vernatting moet worden onderbouwd dat geen verspreiding of mobilisatie optreedt. Een KRW-toets (ESF-analyse) ontbreekt.

Reactie college

Het nader onderzoek PFAS (Bijlage 11, TAUW, 8 mei 2026) bevestigt dat bij de eerdere in-situ partijkeuring ter plaatse van drie deelpartijen (7, 8 en 36) verhoogde PFAS-gehalten waren aangetroffen – destijds geclassificeerd als klasse B voor partijen 7 en 8 (beperking toepassing grondwaterbeschermingsgebieden, niet toepasbaar in oppervlaktewater) en klasse D voor partij 36 (niet toepasbaar op land- en waterbodem), met perfluoropentanzuur (PFPeA) als bepalende parameter; de oorzaak is niet herleidbaar. Het nader onderzoek is uitgevoerd conform NTA 5755 en heeft, aan de hand van een systematisch raster van 78 boringen, de aard en omvang van de verontreiniging nader afgeperkt. Een belangrijke uitkomst is dat het nader onderzoek aanleiding geeft om het eerdere partijkeuringsresultaat van deelpartij 36 te verwerpen: in de mengmonsters en individuele deelmonsters van het nader onderzoek zijn geen zodanig verhoogde PFAS-gehalten aangetoond dat sprake is van niet-toepasbare grond; deelpartij 36 wordt daarom, evenals de partijen 7 en 8, als klasse B aangemerkt. De gemeente betwist de aanwezigheid van verhoogde PFAS-gehalten dus niet, maar de kwalificatie "niet toepasbaar" voor partij 36 is door het nader onderzoek achterhaald. De omgang met de klasse B-partijen (afzet, hergebruik, voorkomen van verspreiding naar oppervlaktewater en aangrenzende gronden) moet niettemin navolgbaar in de onderbouwing en in voorschriften worden geborgd.

Het vooronderzoek bodem (Bijlage 9, 21 februari 2024) merkt als voor bodemverontreiniging verdachte locaties aan: de gedempte watergangen – inclusief de voormalige meanders van de Vledder Aa –, de dammen/inritten en de voormalige (puin)paden. Voor deze locaties concludeert het rapport uitdrukkelijk dat grondverzet niet op basis van de bodemkwaliteitskaart mag plaatsvinden en dat bodemonderzoek noodzakelijk is om de verdenking te verifiëren. Het vermoeden is dat de meeste gedempte watergangen met gebiedseigen grond zijn gedempt (waardoor de verdenking vervalt), maar in de noordwesthoek geeft grondradaronderzoek aanwijzingen voor gebiedsvreemd materiaal. De (voormalige) dammen, dempingen en (puin)paden dateren deels uit een asbestverdachte periode (1945–1993).

Het verkennend bodemonderzoek (Bijlage 10, 9 april 2025) was – in afstemming met de Omgevingsdienst Drenthe – beperkt tot de toegangsdammen die worden vergraven ten behoeve van het verbreden van het schouwpad en het vervangen van duikers. In totaal zijn 26 toegangsdammen onderzocht; daarin zijn geen bodemvreemde materialen of verontreinigingen aangetroffen (klasse landbouw/natuur), zodat voor die dammen de bodemkwaliteitskaart als geldig bewijsmiddel kan worden gebruikt.

Hieruit volgt dat de zorg van indiener op dit punt terecht is: het in Bijlage 9 als noodzakelijk aangemerkte bodemonderzoek voor de gedempte watergangen, de voormalige meanders en de

(puin)paden is met het verkennend onderzoek van 2025 (Bijlage 10) nog niet uitgevoerd – dat onderzoek was immers beperkt tot de toegangsdammen. Voor deze verdachte locaties staat het onderzoek dus nog open. Uitgangspunt is dat dit onderzoek vóór het grondverzet ter plaatse wordt verricht, dan wel via een handhaafbaar voorschrift met uitvoeringsvoorbepaling wordt geborgd (artikel 3:2 Awb). Bijlage 10 bevat reeds een protocol voor onverwachte situaties (registreren en direct melden bij de gemeente; niet doorgaan zonder toestemming van het bevoegd gezag), dat als basis voor dat voorschrift kan dienen.

Ten aanzien van de KRW is hierna bij (c) een kwalitatieve ESF-beschouwing opgesteld op basis van de reeds beschikbare onderzoeken (Bijlagen 8, 11 en 12), mede omdat het project juist mede een KRW-doelstelling dient (herstel van een natuurlijker profiel, vermindering van de nutriëntenbelasting en verbetering van de kwelcondities).

De zienswijze leidt op onderdeel XI tot aanvulling en is op een onderdeel gegrond. De omgang met de PFAS-partijen is reeds navolgbaar gemotiveerd in de bestaande paragrafen 5.9.1 tot en met 5.9.4 van de ruimtelijke onderbouwing en wordt samengevat in de nieuwe, hierna onder (a) toegevoegde paragraaf 5.9.5. Aanvullend nodig zijn: (b) het via voorschrift borgen van het (water)bodemonderzoek op de gedempte watergangen, voormalige meanders en (puin)paden vóór grondverzet (Voorschrift E); en (c) een kwalitatieve KRW/ESF-beschouwing op basis van de reeds beschikbare onderzoeken.

(a) Aan paragraaf 5.9 wordt een nieuwe, afsluitende subparagraaf 5.9.5 toegevoegd, met de volgende tekst: **"5.9.5 Conclusie bodemkwaliteit.** De bodemkwaliteit binnen het projectgebied is stapsgewijs onderzocht. Het vooronderzoek bodem (paragraaf 5.9.1, Bijlage 9) heeft de verdachte locaties in beeld gebracht: de gedempte watergangen en voormalige meanders van de Vledder Aa, de dammen/inritten en de voormalige (puin)paden. Het verkennend bodemonderzoek (paragraaf 5.9.2, Bijlage 10) heeft vervolgens, in afstemming met de Omgevingsdienst Drenthe, de 26 te vergraven toegangsdammen onderzocht; hier zijn geen bodemvreemde materialen of verontreinigingen aangetroffen, zodat de bodemkwaliteitskaart voor deze locaties als geldig bewijsmiddel kan worden gebruikt. Het nader onderzoek PFAS (paragraaf 5.9.3, Bijlage 11) heeft de eerder aangetroffen verhoogde PFAS-gehalten in de deelpartijen 7, 8 en 36 afgeperkt en vastgesteld dat deze partijen, na verwerping van het oorspronkelijke keuringsresultaat voor partij 36, als klasse B kunnen worden aangemerkt en binnen het plangebied kunnen worden hergebruikt, met uitzondering van toepassing in oppervlaktewater. Het bodem- en hydrochemisch onderzoek (paragraaf 5.9.4, Bijlage 12) geeft ten slotte inzicht in de kansen voor de ontwikkeling van voedselarme natuurtypen. Voor de overige, in het vooronderzoek als verdacht aangemerkte locaties – de gedempte watergangen, de voormalige meanders en de (puin)paden buiten de onderzochte toegangsdammen – heeft nog geen bodemonderzoek plaatsgevonden. De bodemkwaliteit van deze locaties moet daarom nog worden vastgesteld voordat ter plaatse grondverzet plaatsvindt. Deze verplichting is als voorwaarde aan de omgevingsvergunning verbonden (Voorschrift E), zodat is geborgd dat het grondverzet ter plaatse van deze locaties niet eerder aanvangt dan nadat de bodem-respectievelijk waterbodembodemkwaliteit is vastgesteld en door het bevoegd gezag is beoordeeld. Daarmee is de bodemkwaliteit van het gehele projectgebied op een navolgbare en juridisch geborgde wijze in de besluitvorming betrokken."

(b) Het volgende voorschrift wordt aan de vergunning toegevoegd om het (water)bodemonderzoek voor verdachte locaties te borgen:

Voorschrift E – (Water)bodemonderzoek verdachte locaties vóór grondverzet

E.1 Ter plaatse van de in Bijlage 9 als verdacht aangemerkte locaties – de gedempte watergangen en voormalige meanders van de Vledder Aa, de dammen/inritten en de voormalige (puin)paden – vindt geen grondverzet plaats voordat ter plaatse (water)bodemonderzoek is uitgevoerd conform NEN 5740/NEN 5720 (met asbest conform NEN 5707), en de resultaten door het bevoegd gezag zijn beoordeeld.

E.2 Voor het dempen van watergangen wordt de minimaal vereiste kwaliteit van het dempingsmateriaal vastgesteld op basis van waterbodemonderzoek; demping vindt uitsluitend plaats met materiaal dat aan die eis voldoet.

E.3 Indien tijdens de werkzaamheden een onverwachte situatie wordt aangetroffen (bodenvreemde bijmenging, visueel asbest, afwijkende kleur/geur/samenstelling), worden de werkzaamheden ter plaatse stilgelegd, geregistreerd en direct gemeld bij de gemeente, en niet hervat zonder toestemming van het bevoegd gezag (conform Nota bodembeheer Drenthe).

E.4 De met PFAS verhoogd aangetroffen partijen (deelpartijen 7, 8 en 36; klasse B) worden binnen het plangebied hergebruikt, met uitzondering van toepassing in oppervlaktewater of ter demping van watergangen, hetgeen niet is toegestaan. Bij afvoer van deze partijen buiten het plangebied geldt voor de partijen 7 en 8 de partijkeuring als wettig bewijsmiddel; voor deelpartij 36 wordt, gelet op de verwerping van het eerdere keuringsresultaat door het nader onderzoek PFAS (Bijlage 11), voorafgaand aan afvoer een herkeuring uitgevoerd.

(c) Aan paragraaf 5.7 wordt een kopje met begeleidende tekst toegevoegd, luidende:

“KRW-beoordeling: ecologische sleutelfactoren

Het project draagt bij aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water. Op basis van de reeds uitgevoerde onderzoeken (het geohydrologisch modelonderzoek, Bijlage 8; het nader onderzoek PFAS, Bijlage 11; en het bodem- en hydrochemisch onderzoek, Bijlage 12) is onderstaand een kwalitatieve beschouwing opgesteld langs de relevante ecologische sleutelfactoren (ESF) voor het waterlichaam Vledder Aa. Deze beschouwing is opgesteld ten behoeve van deze onderbouwing en betreft geen formele, door het waterschap gevalideerde ESF-rapportage volgens de STOWA-systematiek; zij brengt de reeds beschikbare onderzoeksresultaten samen langs het ESF-kader, zodat de bijdrage van het project aan de KRW-doelstellingen navolgbaar wordt gemaakt.

ESF 1 – Productiviteit water (nutriënten en licht in de waterlaag). De huidige, diep ingesneden en gekanaliseerde beek functioneert overwegend als afvoerkanaal met beperkte verblijftijd van het water en een relatief smal, weinig gestructureerd profiel. Door verondieping en verbreding tot een slenk/doorstroommoeras neemt de verblijftijd van het water toe en ontstaat een geleidelijker, natuurlijker overgang tussen open water en oeverzone. Dit komt de ontwikkeling van waterplanten (kenmerkend voor H3260/KRW-doeltype) ten goede. Een risico is dat de tijdelijk vrijkomende, van nature voedselrijke bouwvoor tot lokale nutriëntenpieken kan leiden; dit risico wordt ondervangen doordat deze grond primair wordt toegepast voor het dempen van de bestaande, reeds voedselrijke sloten en beekloop, dus niet in de nieuw te vormen slenk zelf.

ESF 2 – Nutriëntenbelasting vanuit de bodem (interne eutrofiëring). Het bodem- en hydrochemisch onderzoek (Bijlage 12) laat zien dat de bovengrond van veel percelen in het beekdal door landbouwkundig gebruik fosfaatrijk is. Het ontwerp voorziet daarom in het verwijderen van de voedselrijke bouwvoor op de percelen die zijn bestemd voor nat schraalland (N10.01) en vochtig hooiland (N10.02), juist om de fosfaatbelasting vanuit de bodem naar het watersysteem te verminderen. Waar de bodem tot grote diepte fosfaatrijk is, wordt dit als knelpunt onderkend en worden alternatieve, minder fosfaatgevoelige ontwikkelingsrichtingen (waaronder kruiden- en faunarijk grasland) voorzien, juist om te voorkomen dat vrijkomend fosfaat alsnog naar het oppervlaktewater uitspoelt.

ESF 3 – Habitatgeschiktheid (structuur en substraat). De huidige beek kent een uniform, kunstmatig profiel met beperkte variatie in stroomsnelheid, substraat en oeverstructuur. De herinrichting vervangt dit door een breder, natter en morfologisch gevarieerder systeem (slenk, doorstroommoeras, flauwere taluds), wat direct bijdraagt aan de habitatgeschiktheid voor waterplanten en de macrofauna en vissen die daarvan afhankelijk zijn. Dit sluit aan bij het gekozen KRW-doeltype "Doorstroommoeras" (R19, Bijlage 12), dat beter aansluit bij het huidige, lage debiet van de Vledder Aa dan het oorspronkelijke type "Moerasbeek" (R20).

ESF 4 – Verontreiniging (toxiciteit). Het nader onderzoek PFAS (Bijlage 11) heeft de in drie deelpartijen aangetroffen verhoogde PFAS-gehalten afgeperkt en geclassificeerd (klasse B). De vergunning borgt (Voorschrift F) dat deze grond niet wordt toegepast in het oppervlaktewater of ter demping van watergangen, zodat directe belasting van het KRW-waterlichaam met PFAS wordt voorkomen. Voor de overige, in het vooronderzoek bodem (Bijlage 9) als verdacht aangemerkte locaties (gedempte watergangen, meanders, puinpaden) is eveneens geborgd dat onderzoek plaatsvindt vóór grondverzet, zodat ook overige bodemverontreiniging niet ongecontroleerd in het watersysteem terechtkomt.

ESF 5 – Verdroging/vernatting en verblijftijd. Het geohydrologisch modelonderzoek (Bijlage 8) laat zien dat de herinrichting leidt tot een hogere grondwaterstand en een grotere kweldruk in het beekdal, met een langere verblijftijd van water in het systeem en een vertraagde afvoergolf bij hogere afvoeren. Dit is gunstig voor de kwelafhankelijke, KRW-relevante vegetaties en vermindert de risico's van droogval, zonder dat dit tot opstuwing of wateroverlast buiten het beekdal leidt (de stuwen op de flanken verdrinken in geen van de getoetste scenario's).

ESF 6 – Verspreiding/connectiviteit. Door het vispasseerbaar maken van de bestaande stuw (vislift) en het aanpassen van diverse duikers neemt de connectiviteit van het watersysteem voor vis en andere waterorganismen toe ten opzichte van de huidige situatie, waarin de stuw een barrière vormt.

Conclusie. Op basis van deze kwalitatieve, langs de ESF-systematiek gestructureerde beschouwing van de reeds beschikbare onderzoeksgegevens wordt geconcludeerd dat de herinrichting per saldo bijdraagt aan de KRW-doelstellingen: geen van de sleutelfactoren wijst op een verslechtering van de ecologische of chemische toestand, en voor de nutriënten-, habitat- en verspreidingsfactoren is een verbetering te verwachten. Voor een volledig gevalideerde onderbouwing wordt in overleg met het waterschap Drents Overijsselse Delta gezien of een formele ESF-rapportage aanvullend wenselijk is.”

Participatie en maatschappelijke uitvoerbaarheid

Paragraaf 7.2 “Maatschappelijke uitvoerbaarheid” bestaat volgens indiener uit een cirkelredenering (het plan zou uitvoerbaar zijn omdat het ter inzage heeft gelegen) en zwijgt over draagvlak, overleg met grondeigenaren en omwonenden en de verwerking van de in 2025 ingediende zienswijzen. Voorts zou een onjuist beeld zijn gewekt (“de beek krijgt weer de oude loop”), terwijl de onderbouwing juist stelt dat het geen reconstructie betreft.

Reactie college

De onderbouwing beschrijft op meerdere plaatsen een intensief participatietraject: Prolander werkt samen met het waterschap, Staatsbosbeheer, de gemeente, grondeigenaren en burens; de bewoners van Madeweg 5 en 7 zijn intensief bij de planvorming betrokken; en aan wensen uit het gebied (dorpsommetje, vogelkijkschermer, toegankelijke route, extensief (semi-)agrariſch landschap nabij de dorpen) is tegemoetgekomen. In zoverre is er wel een participatiebasis. De gemeente onderkent evenwel dat paragraaf 7.2 zelf deze basis onvoldoende expliciteert en met name de verwerking van de eerdere zienswijzen (2025) niet beschrijft. Paragraaf 7.2 wordt aangevuld met een beknopte weergave van het participatieproces, het bereikte draagvlak en de wijze waarop met eerdere zienswijzen is omgegaan (artikelen 3:2 en 3:46 Awb).

Ten aanzien van de communicatie (“oude loop”) geldt dat de onderbouwing juist transparant is: het betreft uitdrukkelijk “geen reconstructie ... maar een eigentijds landschap”. Voor zover in eerdere communicatie een ander beeld is ontstaan, kan in de beantwoording worden verduidelijkt wat het project wel en niet behelst; dit raakt niet de rechtmatigheid van het besluit, maar de zorgvuldigheid van de voorlichting.

De zienswijze leidt op onderdeel XII tot aanvulling van §7.2 met een beschrijving van participatie, draagvlak en de verwerking van eerdere zienswijzen; het verwijt van misleidende communicatie leidt tot een verduidelijking, niet tot aanpassing van het besluit.

Aan paragraaf 7.2 wordt de volgende tekst toegevoegd: "Bij de planvorming voor de natuurherinrichting Vledder Aa is intensief samengewerkt en overlegd met de bij het gebied betrokken partijen. Prolander heeft het project samen met waterschap Drents Overijsselse Delta, Staatsbosbeheer, de gemeente

Westerveld, grondeigenaren en omwonenden ontwikkeld. De omgeving is via participatiemomenten en gebiedssessies in meerdere fasen actief betrokken bij de uitwerking van de landschappelijke, archeologische, cultuurhistorische en aardkundige aspecten van het ontwerp, wat heeft geleid tot meerdere schetsonwerpen waarin varianten voor de inrichting en inpassing zijn verkend en vervolgens in samenspraak met bevoegde gezagen, terreinbeheerders en inhoudelijke deskundigen zijn afgewogen. Specifiek voor de erven Madeweg 5 en Madeweg 7, die als particulier eigendom binnen het projectgebied liggen, geldt dat de bewoners intensief bij de planvorming zijn betrokken; hoewel voor deze erven zelf geen maatregelen zijn voorzien, is in afstemming met de bewoners gekozen voor het vervangen van de duiker onder hun oprit. Aan verschillende wensen uit het gebied is tegemoetgekomen, waaronder de aanleg van een dorpsommetje, een vogelkijkscherm, een jaarrond begaanbare, voor fietsers, wandelaars en rolstoelgebruikers toegankelijke route, en de keuze voor een kleinschalig, extensief (semi-)agrarisch landschap nabij de dorpen Vledder en Doldersum. Op de niet aangekochte percelen in de zuidwesthoek van het projectgebied blijft de vrijwilligheid van grondverwerving gehandhaafd en zijn geen maatregelen voorzien. Voor zover in eerdere communicatie de indruk zou zijn gewekt dat de Vledder Aa haar oorspronkelijke, historische loop terugkrijgt, wordt dit beeld hierbij uitdrukkelijk genuanceerd: zoals in hoofdstuk 2 van deze onderbouwing is toegelicht, betreft het 'nieuwe beekdal van de Vledder Aa' nadrukkelijk geen reconstructie van een beekdal met een beek uit het verleden, maar een eigentijds landschap dat voortborduurde op een rijke historie en is vormgegeven op basis van de huidige afvoercharacteristieken van de beek. Gelet op het voorgaande is voldoende inzichtelijk gemaakt dat het project met de nodige zorgvuldigheid en in overleg met belanghebbenden tot stand is gekomen, zodat sprake is van maatschappelijke uitvoerbaarheid."

Conclusie

De zienswijze leidt niet tot een inhoudelijke aanpassing van het plan. Wel wordt de ruimtelijke onderbouwing op een aantal onderdelen iets verduidelijkt. Veel van de aangedragen punten zien toe op de hydrologische effecten van het plan, en worden grotendeels reeds gemotiveerd in de bijgevoegde ruimtelijke onderbouwing.

Zienswijze 2

Onderstaand worden de punten uit de zienswijze weergegeven, waarna vervolgens per punt een reactie wordt gegeven.

Gevolgen voor eigen perceel

Het plan verhoogt structureel het waterpeil in het beekdal (onder meer door het verwijderen van de bestaande landbouwstuwen, het samenvoegen tot één peilvak en een nieuwe vaste stuw bij de Ten Darperweg op NAP +3,25 m). Voor de percelen die ik bewerk is echter niet in beeld gebracht of, en in welke mate, daardoor de grondwaterstand stijgt en de bewerkbaarheid afneemt. Het "Memo mitigatie externe effecten" beoordeelt slechts een klein aantal percelen in en direct rond het projectgebied; mijn gronden komen daarin niet voor. Er is dus niet vastgesteld dát er geen nadelig effect optreedt — er is niet gekeken. Dat verdraagt zich niet met de vereiste zorgvuldige voorbereiding (artikel 3:2 Awb) en belangenafweging (artikel 3:4 Awb).

Reactie

In het (geo)hydrologisch modelonderzoek van Witteveen + Bos zijn de effecten o.a. op percelen sectie H nrs. 699, 700, 710, 711 en 715 en sectie G nr. 845 bepaald. In het Mitigatieplan zijn mitigerende maatregelen beschreven op percelen waar sprake is van significante effecten. Op bovengenoemde percelen is daar geen sprake van.

Hydrologische onderbouwing

De effectvoorspellingen rusten op een grondwatermodel dat op de wáterstanden zwak kalibreert: op de meetlocatie "middenloop Vledder Aa" bedraagt de Nash-Sutcliffe-waarde 0,17 (de eigen classificatie noemt een waarde onder 0,5 "onvoldoende"), en op meerdere meetpunten is die waarde negatief. Juist de absolute grondwaterstanden — bepalend voor de vernatting van mijn percelen — moeten volgens het rapport zelf "met enige onzekerheid" worden beschouwd. Veelzeggend is dat het waterschap in fase I van ditzelfde project, om een peilverhoging in de Vledder Aa te kunnen beoordelen, een modelgebied

van circa 350 km² hanteerde. Wat toen 350 km² vergde, kan nu niet worden afgedaan met een handvol percelen. Mijn gronden liggen ruimschoots binnen die invloedssfeer.

Reactie

De Nash-Suthcliffe efficiency heeft betrekking op de ijking van het oppervlaktewatermodel en zegt dus niets over de absolute grondwaterstanden op uw percelen die zijn berekend met het grondwatermodel. In paragraaf 4.7 van het (geo)hydrologisch modelonderzoek van Witteveen + Bos wordt duidelijk aangegeven dat de prestatie-indicatoren als de Nash-Suthcliffe efficiency niet alles zeggen over de prestaties van het model, maar helpen wel bij het onderling vergelijken en afwegen van kalibratieberekeningen.

Het gebruikte grondwatermodel heeft een oppervlakte van 262,5 km² en is ruimschoots groot genoeg om de hydrologische effecten op uw percelen te berekenen (zie paragraaf 3.2.2 van het (geo)hydrologisch modelonderzoek van Witteveen + Bos).

Landbouwkundige effecten

Waar de effecten wél zijn berekend, zijn zij fors. Voor gronden die hun landbouwfunctie behouden (percelenblok VDR00-G-435/437/440) berekent de aanvrager zelf een verlaging van de landbouwkundige doelrealisatie van 19% tot 23%. Dat toont de ordegrootte van wat een ingreep als deze met landbouwgrond doet. Toch worden zulke effecten met een dubbele drempel weggeschreven: pas bij overschrijding van zowel 0,5 procentpunt doelrealisatie als 5 cm grondwaterstandstijging volgt mitigatie, en “compensatie is voor de inrichting van Vledder Aa fase 2 niet aan de orde”. Als gebruiker ben ik degene die de opbrengstderving draagt, terwijl mij geen enkele geborgde bescherming of vergoeding wordt geboden.

Reactie

Op de genoemde percelen wordt geen vermindering van meer dan 0,5 procentpunt doelrealisatie nog een grondwaterstandstijging van meer dan 5 cm berekend (zie figuren in bijlage V, VI en VIII van het (geo)hydrologisch modelonderzoek van Witteveen + Bos).

De bescherming is niet geborgd

Er is geen afdwingbaar voorschrift dat de grond- en oppervlaktewaterstanden op mijn percelen beschermt. De monitoring is naar de eigen omschrijving “passief” en “leent zich niet voor actieve monitoring waarbij kan worden gestuurd”; effecten worden pas achteraf, en soms pas na maanden, vastgesteld. Mitigatie is voorwaardelijk en volgt achteraf. Bij grotendeels onomkeerbare ingrepen (het dempen van watergangen, het verwijderen van stuwen) is dat geen waarborg. Ik verzoek u een harde, afdwingbare vergunningvoorwaarde op te nemen met concrete drempelwaarden, actieve monitoring met bijsturing én een compensatieregeling.

Reactie

Op de percelen worden geen significante nadelige effecten berekend met het modelinstrumentarium. De monitoring is o.a. bedoeld inzicht te krijgen in de eventuele effecten van de herinrichtingsmaatregelen buiten het beekdal. Een drempelwaarde kan niet worden gehanteerd omdat de grondwaterstand vooral wordt bepaald door neerslag en verdamping. De natuurlijke fluctuatie van de grondwaterstand als gevolg van variaties in neerslag en verdamping bedraagt in dit gebied ca. 1,5m. Extreme (grond)waterstanden zullen altijd samenhangen met extreme neerslag of langdurige droogte. Structurele veranderingen in de grondwaterstand kunnen alleen achteraf worden vastgesteld met behulp van een tijdreeksanalyse waarbij de grondwaterstanden voor en na de herinrichting worden gebruikt.

Vergelijkbare, recente jurisprudentie

Deze zorg vindt steun in de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 29 april 2026 (ECLI:NL:RVS:2026:2438, “Nieuwe Drostendiep”). Ook daar ging het om een beekherstel- en natuurontwikkelingsproject waarbij een agrariër met nabijgelegen gronden vernatting en opbrengstderving vreesde. De Afdeling vernietigde het besluit omdat het bevoegd gezag niet inzichtelijk had gemaakt dat geen onevenredige aantasting van de gebruiksmogelijkheden van de nabijgelegen gronden zou optreden; een onafhankelijk deskundigenbericht (STAB) toonde grondwaterstijgingen van 0,05 tot 0,30 m aan, meer dan het aangenomen maximum. De Afdeling oordeelde bovendien dat het

bevoegd gezag die verantwoordelijkheid niet mocht doorschuiven naar een afzonderlijk besluit van het waterschap. Dezelfde onderzoeks- en motiveringsplicht geldt hier.

De gevolgen voor omliggende landbouwgronden zijn inzichtelijk gemaakt, zie ook voorgaande punten. Hiermee is voldaan aan de onderzoeks- en motiveringsplicht.

Samenhang met de Wapserveense Aa

Mijn gronden liggen in het gebied waar de Vledder Aa en de Wapserveense Aa samenkomen; het waterschap rekent beide tot één stroomgebied. Voor beide beken worden gelijktijdig hydrologische maatregelen genomen, maar het gecombineerde effect op de tussenliggende gronden — waaronder de mijne — is door niemand berekend. Ik verzoek u die samenhang alsnog integraal te (laten) beoordelen.

Reactie

Op grond van de grote afstand tussen beide gebieden en de zeer beperkte effecten op de grondwaterstand die buiten het projectgebied worden berekend (beperkte uitstraling) lijkt significante cumulatie via het grondwater te kunnen worden uitgesloten.

Cumulatie via het oppervlaktewater is ook niet te verwachten. Benedenstrooms van het projectgebied worden de beekpeilen niet aangepast. Hierdoor zijn er in de reguliere situatie geen effecten op de betreffende landbouwgronden te verwachten. De maximale afvoer uit het projectgebied wordt niet groter dan in de huidige situatie. Hierdoor worden ook in (extreem) natte situatie wordt geen negatieve effecten verwacht. De herinrichtingsmaatregelen worden in het kader van WB21 genomen om afwenteling op benedenstrooms gebieden te voorkomen. Ten slotte worden in droge omstandigheden geen effecten verwacht omdat wateraanvoer om de beek op peil te houden ook na uitvoering van de inrichtingsmaatregelen mogelijk blijft. Overigens zou cumulatie van effecten via het oppervlaktewater met name worden verwacht na de samenstroming van de Wapserveen Aa en de Vledder Aa.

Conclusie

De zienswijze leidt niet tot een inhoudelijke aanpassing van het plan.

Zienswijze 3

De kern van deze zienswijze is niet de wenselijkheid van het project als geheel, maar de vraag of het bevoegd gezag op basis van de vergunningstukken voldoende kan vaststellen dat de voorgestelde maatregelen rond de woning aan de Madeweg 7 technisch functioneren, juridisch voldoende zijn geborgd en de woonfunctie duurzaam beschermen.

Onderstaand wordt de zienswijze puntsgewijs behandeld.

Feitelijke Ausgangssituatie en ontwikkeling van de perceelsspecifieke maatregelen

Gesteld wordt dat vanaf het begin van het project duidelijk is geweest dat de situatie voor de Madeweg 7 afwijkt van de overige percelen binnen het plangebied. Zonder aanvullende maatregelen zou mogelijk sprake kunnen zijn van ongewenste gevolgen. In eerste instantie werd gedacht aan het ophogen van delen van het erf, gecombineerd met aanpassingen aan de afwatering. In een later stadium is deze aanpak bijgesteld, en is een uitgebreid stelsel van maatregelen uitgewerkt. Dit betreft onder andere de aanleg van een ringsloot, de aanleg van een nieuwe watergang, de aanpassing van bestaande watergangen, het herstel en aanleg van duikers, de aanpassing van de afwatering van de bermsloot en de monitoring van de grondwaterstand met peilbuizen. Sprake is van een stelsel van maatregelen die met elkaar samenhangen, derhalve is het noodzakelijk dat dit ook in samenhang is onderbouwd.

Voorts wordt gewezen op de bestaande gemeentelijke bermsloot aan de voorzijde van het perceel, welke een wezenlijk onderdeel vormt van het afwateringssysteem. De actuele situatie ter plaatse, waarbij de sloot grotendeels is dichtgegroeid, roept de vraag op of de huidige of toekomstige afvoercapaciteit overeenkomt met de uitgangspunten die in de hydrologische berekeningen zijn gehanteerd. Verzocht wordt om inzichtelijk te maken met welk profiel en welke onderhoudstoestand van deze bermsloot is gerekend.

Reactie

Voor de betreffende locatie is inderdaad een combinatie van maatregelen benodigd. Een enkele maatregel is niet voldoende om de effecten volledig te mitigeren. Deze maatregelen zijn derhalve als uitgangspunt in samenhang beschouwd. Wat de bermsloot betreft behoudt deze het oorspronkelijk profiel en wordt door gemeente Westerveld onderhouden. De duiker onder de oprit zal worden hersteld.

Hydrologische onderbouwing en gebruik van actuele meetgegevens

De ontwerp-omgevingsvergunning is in belangrijke mate gebaseerd op hydrologische berekeningen waaruit volgens de aanvrager volgt dat de voorgenomen natuurinrichting, in combinatie met de perceelsspecifieke mitigerende maatregelen, geen onaanvaardbare gevolgen heeft voor de woonfunctie van Madeweg 7. Juist omdat de aanvaardbaarheid van de vergunning in belangrijke mate steunt op deze berekeningen, achten wij het noodzakelijk dat voor belanghebbenden controleerbaar is op welke gegevens deze berekeningen zijn gebaseerd en op welke wijze deze gegevens zijn verwerkt.

Reactie

Voor de ijking van het model zijn in totaal 287 peilbuizen gebruikt. De gegevens zijn o.a. afkomstig van het DIN-loket, Natuurmonumenten, WDO, Staatsbosbeheer en Prolander. In tabel 3.2 van het (geo)hydrologisch modelonderzoek van Witteveen + Bos is een overzicht gegeven. De peilbuizen in en rondom het projectgebied die voor dit project zijn geplaatst door Prolander meten vanaf eind januari 2021. Van deze peilbuizen zijn dus geen langjarige gemiddelden beschikbaar, en de meetperiode valt buiten de grondwatermodelperiode (van 2010 - 2020 loopt). Deze peilbuizen zijn niet gebruikt voor de kalibratie, maar wel voor de validatie.

De uiteindelijke ijkset bestaat uit 287 verschillende peilbuisfilters verspreid over het gebied (48 binnen 1,5 km zone) en verdeeld over de verschillende modellen. De ijkset is verdeeld in peilbuizen die onderdeel uitmaken van de kalibratieset, en in peilbuizen die onderdeel zijn van de validatieset.

Peilbuizen voor de kalibratieset moeten voldoen aan de volgende selectiecriteria:

- geselecteerd op minimaal 4 jaar aan metingen binnen periode 2012 - 2020;
- minimaal 24 metingen per jaar (ca 2-maandelijks);
- verklaarbare / logische variatie van de meetreeksen.

De peilbuizen voor de validatieset zijn de peilbuizen die niet aan de bovenste twee criteria voldoen. Deze peilbuizen zijn wel gebruikt voor de validatie. Omdat deze peilbuizen vaak in of nabij het projectgebied liggen bevatten deze waardevolle informatie over de grondwaterstanden in het gebied. Naast validatie op peilbuismetingen is er een (grove) validatie uitgevoerd op de berekende afvoer van de Vledder Aa.

In bijlage I van (geo)hydrologisch modelonderzoek van Witteveen + Bos is een overzicht gegeven van de peilbuizen die zijn gebruikt bij de kalibratie van het model. In bijlage II is een overzicht gegeven van peilbuizen gebruikt bij de validatie. De resultaten van de kalibratie zijn opgenomen in bijlage III en IV.

GIS-portaal, peilbuizen en controleerbaarheid van de meetgegevens

Gesteld wordt dat het GIS-portaal waarin de peilbuizen zijn opgenomen niet beschikbaar was gelijktijdig met de periode waarin de ontwerp-omgevingsvergunning ter inzage lag. Het GIS-portaal was pas op 16 juli 2026 daadwerkelijk te raadplegen, nadat de link op 15 juli 2026 door Prolander was verstrekt. Daaruit blijkt dat de grondwaterstanden grafisch kunnen worden geraadpleegd. Voor zover wij hebben kunnen vaststellen biedt de viewer echter geen mogelijkheid om de volledige meetreeksen als dataset te exporteren of zelfstandig te analyseren. Hierdoor is het voor de indiener niet mogelijk om dit aspect zelfstandig te kunnen controleren. Daarnaast wordt ook een kritische kanttekening geplaatst ten aanzien van de duurzame beschikbaarheid van gegevens voor de langere termijn.

Reactie

De meetreeksen kunnen op verzoek worden toegezonden. Voorts zijn ook al eerder meetreeksen gedeeld met de indiener. Het beheer van het meetnet en de meetgegevens worden binnenkort overgedragen aan provincie Drenthe. De gegevens worden dan opgeslagen in de provinciale databank Dawaco en blijven daar beschikbaar.

Bij peilbuis MW007 blijkt slechts één meetfilter meetgegevens te bevatten. Uit de beschikbare informatie kan niet worden afgeleid:

- hoeveel filters deze peilbuis daadwerkelijk bevat;
- waarom slechts één filter meetgegevens toont;
- of diepere grondwaterlagen in de beoordeling zijn betrokken;
- op welke wijze eventuele slecht doorlatende bodemlagen of kwelinvloeden zijn onderzocht.

Reactie

Peilbuis MW007 heeft 1 filter van 1,90 tot 2,90 m-mv. Met dit filter wordt de freatische grondwaterstand gemeten. Het doel van de peilbuis is om inzicht te krijgen en houden in de grondwaterstand ter plaatse van de woning.

Monitoring

In het monitoringsplan is gekozen voor een monitoringsperiode van vijf jaar. Daarbij wordt vermeld dat wordt verwacht dat structurele veranderingen zich binnen deze periode zullen manifesteren.

Uit de stukken blijkt echter niet:

- op welke hydrologische of wetenschappelijke onderbouwing deze termijn is gebaseerd;
- waarom vijf jaar voldoende wordt geacht voor een blijvend gewijzigd watersysteem;
- of rekening is gehouden met vertraagde bodemprocessen, veranderende kwelsituaties of opeenvolgende natte en droge jaren.

Juist bij een permanent gewijzigd watersysteem kan de feitelijke ontwikkeling van de grondwaterstanden zich over een langere periode uitstrekken dan vijf jaar. Verzocht wordt dat het college daarom inzichtelijk maakt waarom deze monitoringsduur in dit specifieke geval voldoende wordt geacht.

Het monitoringsplan vermeldt bovendien dat de meetgegevens worden beoordeeld indien daartoe aanleiding bestaat. Uit het plan blijkt echter niet:

- welke objectieve grenswaarden worden gehanteerd;
- wanneer sprake is van een ongewenste ontwikkeling;
- welke afwijking als acceptabel wordt beschouwd;
- wanneer maatregelen verplicht moeten worden genomen.

Daarmee blijft onduidelijk op welk moment de monitoring daadwerkelijk leidt tot handelen.

Monitoring heeft slechts betekenis wanneer vooraf duidelijk is welke conclusies uit de meetgegevens kunnen worden getrokken en welke acties daarop volgen. Ook wordt duidelijkheid gevraagd ten aanzien van wie verantwoordelijk is, en wat er na afloop van de monitoring gebeurt.

Reactie

De periode van 5 jaar wordt algemeen toegepast. Eventuele structurele veranderingen van de grondwaterstand die het gevolg zijn van de inrichtingsmaatregelen zullen zich binnen deze periode manifesteren. Een periode van 5 jaar geeft inzicht in verschillende zomer- en wintersituaties. Tevens is een meetreeks van 5 jaar voldoende lang voor een statistische tijdreeksanalyse.

Wanneer na het nemen van de maatregelen onvoorziene situaties optreden kan contact worden opgenomen met de betreffende beheerder. Formele klachten worden in behandeling genomen door Provincie Drenthe. De monitoringsgegevens kunnen hierbij worden gebruikt om de aard en oorzaak van de klacht te bepalen.

Werking van het afwateringssysteem, bermsloot, ringsloot en uitvoerbaarheid

Gesteld wordt dat uit de projectstukken blijkt dat de bescherming van Madeweg 7 afhankelijk is van het goed functioneren van een samenhangend systeem van watergangen, duikers, bermsloten en perceelspecifieke maatregelen. De werking van dit systeem dient daarom als geheel te worden beoordeeld en niet uitsluitend per afzonderlijk onderdeel. Hierbij wordt onder andere aandacht gevraagd

voor de ringsloot alsmede de bermsloot welke in eigendom is van gemeente Westerveld. Verzocht wordt om inzichtelijk te maken van welke uitgangspunten hiervoor uitgegaan is. Tevens wordt verzocht om duidelijkheid ten aanzien van beheer en onderhoud.

Reactie

De afmetingen van de watergangen waarmee is gerekend zijn aangegeven in paragraaf 2.2 van de notitie Aanvullende berekening grondwatermodel n.a.v. aanpassingen inrichtingsplan (NB9b). Met indiener is afgesproken dat de ligging van de ringsloot in augustus/september 2026 gezamenlijk ter plaatse zullen inzichtelijk wordt gemaakt.

Afspraken over beheer en onderhoud zijn vastgelegd in het Eigendom, Beheer & Onderhoud document (EBO, NB7a en NB7b)

Rol van Waterschap Drents Overijsselse Delta bij de perceelsspecifieke maatregelen

Gesteld wordt dat uit de ter inzage gelegde stukken niet afgeleid kan worden dat ook de uiteindelijke perceelsspecifieke oplossing voor Madeweg 7 integraal is beoordeeld. Onduidelijk is hoe het waterschap betrokken is bij de beoordeling hiervan.

Reactie

Waterschap WDOD is gedurende het gehele planproces betrokken geweest. In nauw overleg met het waterschap is de ontwikkeling tot stand gekomen. Zij heeft deze stukken eveneens beoordeeld in de procedure voor de waterwet.

Conclusie

De zienswijze leidt niet tot een inhoudelijke aanpassing van het plan. Veel van de aangedragen punten zien toe op de hydrologische effecten van het plan, en worden grotendeels reeds gemotiveerd in de bijgevoegde ruimtelijke onderbouwing. De ruimtelijke onderbouwing en bijbehorende bijlagen kennen in totaal een omvang van respectievelijk 68 en 1628 pagina's. De gemeente beseft dat dit het complex maakt om alle relevante informatie goed te kunnen vinden, maar onderstreept dat alle nodige informatie wel is bijgesloten.